

Nordmenn har mest fritid – men ser lite på TV

Norske menn og kvinner har mest fritid sammenlignet med folk i ni andre land i Europa. Stort sett ligger vi likevel nokså midt på treet i bruk av tid på enkeltaktiviteter: Ungarere ser mest på TV. Finnene leser mest og er mest aktive i idrett. Tyskerne bruker mest tid på hobbyer og spill. Sammen med svensker og tyskere er vi nordmenn likevel "flinkest" til å snakke i telefonen.

I denne artikkelen skal vi se nærmere på ulike fritidsaktiviteter i ti land i Europa. Vi skal også se hvordan en del sentrale aktiviteter fordeler seg over døgnet i noen av landene. Dataene er hentet fra tidsbruksundersøkelser som er gjennomført av de statistiske sentralbyråene i de ulike landene. Undersøkelsene dekker et helt år og er gjennomført en gang i løpet av perioden 1998-2002. (Se nærmere beskrivelse av undersøkelsene i annen artikkel i dette nummeret av Samfunnsspeilet.)

Norske menn og kvinner har mest fritid

Norske menn bruker mer tid på fritidsaktiviteter enn menn i noen av de ni andre europeiske nasjonene som er med i sammenligningen. Norske kvinner er i samme situasjon. Norske menn har om lag en time og et kvarter mer fritid per dag enn menn fra Frankrike. Det er bare finske menn som har omtrent like mye fritid som norske menn har. Norske kvinner har mer enn en og en halv time mer fritid enn franske kvinner har.

Norge er også det landet hvor tiden til fritidsaktiviteter er likest fordelt mellom kjønnene. Den mest ulike fordelingen finner vi i Slovenia, der kvinnene har 45 prosent av den tiden menn og kvinner har til sammen.

Tallene for mediebruk i tidsbruksundersøkelsene avviker noe fra tallene som framkommer i intervjuundersøkelser om daglig mediebruk, for eksempel i SSBs mediebruksundersøkelse. Dette skyldes forskjellig måte å samle inn dataene på. Med dagbokføring blir slike tall jevnt over noe lavere enn når man spør direkte om slike aktiviteter. Likevel er tidsbrukstallene på dette området interessante når de settes i sammenheng med andre aktiviteter, eller som her, der vi setter vanene i ulike land opp mot hverandre.

Ungarere ser mest på TV

Ungarere bruker mest tid foran skjermen til å se på fjernsyn eller video. De bruker nærmere to timer og tre kvarter per dag. Det er nesten en time mer enn det svensker, tyskere og nordmenn bruker. I alle de ti landene bruker menn lengre tid på TV- og videoseing enn kvinnene. I de fleste landene er det minst 80 prosent av både menn og kvinner som ser på fjernsyn eller video i løpet av dagen. Andelen er høyest blant ungarske kvinner og ungarske og slovenske menn.

Finnene leser mest

Finnene bruker mest tid til lesing på fritiden, både blant menn og kvinner. Franskmenn og slovenere bruker minst tid. De bruker bare halvparten så mye tid som finnene. Nordmenn plasserer seg omtrent midt på treet. I Frankrike

Odd Frank Vaage

Tabell 1. Timer og minutter brukt til fritidsaktiviteter, etter kjønn og prosentvis forhold av tidsbruken mellom kjønnene

	Tid til fritidsaktiviteter		Andel av fritiden	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Belgia	5.23	4.50	53	47
Tyskland .	5.46	5.19	52	48
Estland ...	5.29	4.35	54	46
Frankrike	4.44	4.06	54	46
Ungarn ...	5.30	4.40	54	46
Slovenia .	5.32	4.27	55	45
Finland ...	5.55	5.16	53	47
Sverige ...	5.17	4.57	52	48
Storbritannia	5.20	4.53	52	48
Norge	5.59	5.47	51	49

Kilde: Statistikkbyråene i de enkelte europeiske land.

Odd Frank Vaage er statistikkrådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for leveårsstatistikk (odd.vaage@ssb.no).

Tabell 2. Timer og minutter brukt på fjernsyn og video en gjennomsnittsdag for alle, etter kjønn, og prosentandel som har utført aktiviteten, etter kjønn. 20-74 år

	Tid til fjernsyn og video			Andel som har utført aktiviteten	
	Alle	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Belgia	2,16	2,23	2,09	85	84
Tyskland	1,50	1,59	1,41	80	76
Estland	2,24	2,39	2,11	86	86
Frankrike	2,01	2,08	1,55	78	76
Ungarn	2,43	2,49	2,37	87	88
Slovenia	1,58	2,12	1,44	87	83
Finland	2,13	2,25	2,02	86	86
Sverige	1,49	1,58	1,40	83	81
Storbritannia	2,23	2,37	2,09	87	86
Norge	1,52	2,06	1,52	84	82

Kilde: Statistikkbyråene i de enkelte europeiske land.

Tabell 3. Timer og minutter brukt på lesing i fritiden en gjennomsnittsdag for alle, etter kjønn, og prosentvis forhold av tidsbruken mellom kjønnene

	Tid til lesing			Fordeling av lesing	
	Alle	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Belgia	0.29	0.31	0.26	54	46
Tyskland	0.37	0.37	0.38	49	51
Estland	0.39	0.39	0.38	51	49
Frankrike	0.23	0.23	0.23	50	50
Ungarn	0.24	0.27	0.22	55	45
Slovenia	0.23	0.23	0.23	50	50
Finland	0.46	0.44	0.47	48	52
Sverige	0.33	0.30	0.35	46	54
Storbritannia	0.26	0.26	0.25	51	49
Norge	0.36	0.33	0.39	46	54

Kilde: Statistikkbyråene i de enkelte europeiske land.

og Slovenia er fordelingen av tid brukt til lesing lik mellom kvinner og menn. I Norge og Sverige er det slik at kvinner har 54 prosent av menns og kvinners samlede lesing. I Ungarn og Belgia er det omvendt: Der har mennene henholdsvis 55 og 54 prosent av den samlede lesingen. For de andre landene er forskjellen mellom kjønnene mindre.

Tid til hobbyer og spill varierer mye

Det er store forskjeller i den tiden som brukes til aktiviteter som hobbyer og spill. Tyske menn bruker i gjennomsnitt 41 minutter på dette en gjennomsnittsdag og er de som bruker mest tid på slikt. Også blant kvinnene er det tyskere som bruker mest tid på hobbyer og spill, med 25 minutter. Estlendere bruker minst tid på denne typen aktiviteter både blant menn og kvinner, henholdsvis 9 og 6 minutter. I Norge bruker menn i gjennomsnitt 25 minutter og kvinner 15 på slike aktiviteter, en fordeling som er nokså lik den vi finner i Belgia og Storbritannia.

Ungarere og briter mosjonerer minst

Finske menn og kvinner er de som bruker mest tid per dag på idrett og mosjon. Tiden er 42 minutter for mennene og 35 minutter for kvinnene. Blant mennene er det slovenerne og svenskene som kommer nærmest finnene. Blant kvinnene er det svensker og tyskere. Norge ligger som nummer fire både blant menn og kvinner, med 37 minutter for menn og 31 minutter for kvin-

Tabell 4. Timer og minutter brukt på idrett og mosjon en gjennomsnittsdag for alle, etter kjønn, og prosentandel som har utført aktiviteten, etter kjønn. 20-74 år

	Tid til idrett og mosjon			Andel utført aktiviteten	
	Alle	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Belgia	0,22	0,26	0,18	23	17
Tyskland	0,32	0,32	0,32	29	33
Estland	0,28	0,33	0,22
Frankrike	0,30	0,36	0,23	28	22
Ungarn	0,19	0,23	0,15	16	11
Slovenia	0,35	0,40	0,29	33	31
Finland	0,39	0,42	0,35	38	37
Sverige	0,36	0,39	0,33	32	33
Storbritannia	0,21	0,24	0,17	17	13
Norge	0,34	0,37	0,31	30	31

Kilde: Statistikkbyråene i de enkelte europeiske land.

ner. De som bruker minst tid til slikt, både blant menn og kvinner, er ungare og briter.

Det er bare tyske menn og kvinner som bruker like mye tid på idrett og mosjon. Ellers setter menn av mer tid til denne typen aktiviteter enn kvinner. Vi får et litt annet bilde når vi ser på andelen som bruker tid på slikt per dag. I Tyskland er det flere kvinner enn menn som trener eller mosjonerer per dag, og i Finland, Norge og Sverige er andelen temmelig lik mellom kvinner og menn. Dette forteller at de mennene som er aktive, bruker noe mer tid til dette per dag enn de aktive kvinnene.

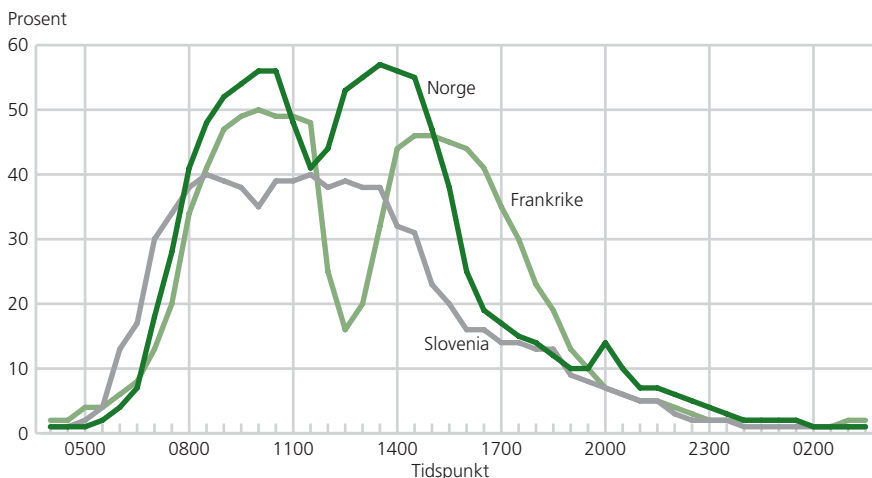
Finske kvinner og menn best i aktiv idrett

Finske menn har den høyeste andelen som driver med aktiv idrett en gjennomsnittsdag, med 20 prosent. På de neste plassene kommer Sverige og Norge med 16 prosent og Tyskland med 15 prosent. Nederst ligger Ungarn med 5 prosent. Blant kvinnene er det også finnene som ligger best an, med 19 prosent. Deretter følger Tyskland med 17 prosent og Norge med 14 prosent. Nederst ligger Frankrike med 6 prosent og Ungarn med 3 prosent.

Tabell 5. Timer og minutter til telefonsamtaler utenom arbeidstid, for alle og etter kjønn

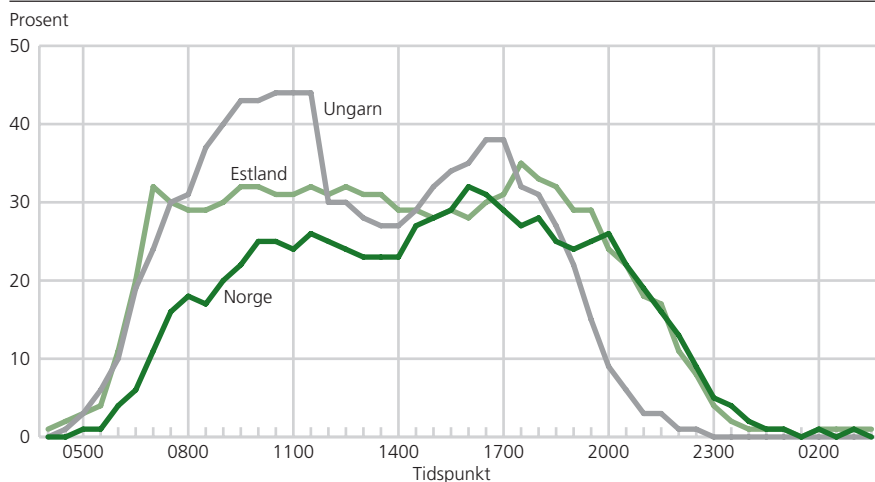
	Alle	Menn	Kvinner
Belgia	0,05	0,03	0,07
Tyskland	0,09	0,06	0,12
Estland	0,02	0,01	0,03
Frankrike	0,13	0,12	0,15
Ungarn	0,01	0,00	0,01
Slovenia	0,03	0,02	0,03
Finland	0,07	0,04	0,11
Sverige	0,12	0,07	0,17
Storbritannia	0,07	0,04	0,09
Norge	0,12	0,07	0,17

Kilde: Statistikkbyråene i de enkelte europeiske land.

Figur 1. Arbeidstid over døgnet mandag-fredag blant menn i Norge, Slovenia og Frankrike. 2000. Prosent

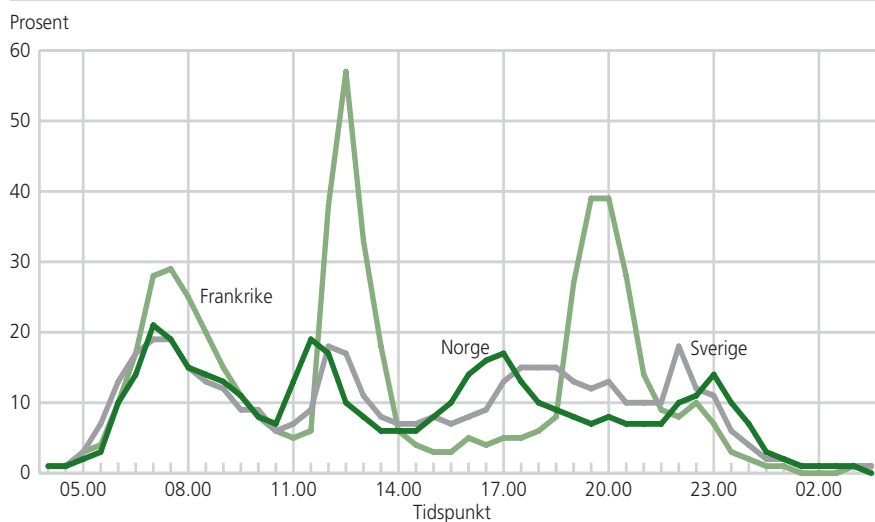
Kilde: Statistikkbyråene i de enkelte europeiske land.

Figur 2. Tid til husholdsarbeid over døgnet mandag-fredag blant kvinner i Norge, Slovenia og Frankrike. 2000. Prosent

Kilde: Statistikkbyråene i de enkelte europeiske land.

Figur 3. Tid til måltider og personlig pleie over døgnet mandag-fredag i Norge, Sverige og Frankrike. 2000. Prosent

Kilde: Statistikkbyråene i de enkelte europeiske land.

Sosialt samvær som samtaler og sosiale sammenkomster er registrert noe forskjellig i ulike land og kan derfor ikke så lett sammenlignes. Telefonsamtaler er derimot et nokså entydig begrep og gir derfor muligheter til sammenligning. Det er likevel viktig å være oppmerksom på at det bare er samtaler av minst fem minutters varighet som fanges opp i disse undersøkelsene. Kortere telefonsamtaler blir i liten grad registrert. Det er dessuten bare telefonsamtaler som tas på fritiden som kommer med. Telefonsamtaler i arbeidstiden inkluderes i tiden til inntektsarbeid.

Norske og svenske kvinner sitter mest i telefonen

Franskmenn, nordmenn og svensker er de som bruker mest tid på telefonsamtaler utenom arbeidstid per døgn. Mens franskmennene bruker 13 minutter, bruker ungarere bare 1 minutt i gjennomsnitt, estlendere 2 minutter og slovenere 3 minutter. Det er i hovedsak kvinner som bruker mest tid til telefonsamtaler i alle landene. Både i Norge og Sverige er forskjellen mellom kjønnene stor: 7 minutter blant mennene og 17 minutter blant kvinnene. Der er også norske og svenske kvinner som er de mest aktive telefonbrukerne.

Videre skal vi se på hvordan tid brukt på noen sentrale aktiviteter fordeler seg over døgnet. Her har vi valgt å sammenligne med noen land som til dels avviker ganske mye fra nordmenns tidsbruk over døgnet.

For å gi et bilde av arbeidstidens fordeling over døgnet, har vi valgt å sammenligne norske menns vaner med de vi finner blant mennene i Slovenia og Frankrike. Nordmenns arbeidstidsrytme over døgnet mandag til fredag bærer preg av at det er liten arbeidsløshet. Nesten 60 prosent av befolkningen i alderen 20-74 år utfører en eller annen form for inntektsarbeid ved 10-tiden og 14-tiden. En relativt stor del tar lunsj-pause mellom kl. 11 og 12. De fleste slutter arbeidsdagen mellom kl. 15 og 17.

Franskmennenes rytme er noe annerledes. For det første er det færre i befolkningen som er på arbeid på et gitt tidspunkt, noe som vel kan skyldes større arbeidsløshet og lavere sysselsetting blant kvinner. De går på arbeid noe seinere enn nordmenn, og drar også hjem betydelig seinere om ettermiddagen. En betydelig større andel av befolkningen tar pause midt på dagen og noe seinere enn nordmenn gjør.

Det er langt færre slovenere enn nordmenn som er i inntektsgivende arbeid på ett eller annet tidspunkt i løpet av dagen. Det henger klart sammen med sysselsettinga. Mens 54 prosent av norske menn ifølge tidsbruksundersøkelsen var i inntektsgivende arbeid i løpet av en gjennomsnittsdag i 2000, der alle dager i uka er medregnet, var andelen 43 prosent i Slovenia. I Frankrike var den for øvrig 49 prosent. Slovenerne går tidligere på arbeid enn både nordmenn og franskmenn, men også desto tidligere hjem igjen. I forhold til i Norge og i Frankrike, er det vanskelig å spore noe klart avbrekk for lunsj for slovenere i løpet av arbeidsdagen.

Mest husholdsarbeid på ettermiddagen for norske kvinner

Kvinnernes husholdsarbeid over døgnet på mandag til fredag er naturlig nok også sterkt preget av andelen som er i inntektsgivende arbeid. Norske kvinners døgnrytme i husholdsarbeidet bærer tydelig preg av at det er relativt få kvinner hjemme på formiddagen. Dermed øker andelen som utfører slikt arbeid etter at de er ferdig med inntektsarbeidet på ettermiddagen. For kvinnene i Estland og Ungarn er det også en topp i husholdsarbeidet på ettermiddagen, men noe seinere enn for norske kvinner. Ellers er det tydelig at det er flere kvinner som tar del i husholdsarbeid på formiddagen i Estland og spesielt i Ungarn. De kommer også i tidligere i gang med dette arbeidet på morgenen enn norske kvinner gjør.

"Mer" måltider i Frankrike enn i Norge og Sverige

Nordmenns døgnrytme for måltider og personlig pleie på mandag til fredag bærer preg av små og jevne bølger. Det samme bildet gjelder svenskene, men bølgetoppene finner sted på litt andre tidspunkter. Om morgenen er bølgetoppen i Norge og Sverige omtrent samtidig, mellom kl. 7 og 8. Lunsj og middag er derimot litt seinere på dagen i Sverige enn i Norge. Kveldsmat og kveldsstell er derimot noe tidligere for svensker enn for nordmenn. Norge er for øvrig det av de ti landene i denne sammenligningen hvor befolkningen legger seg seinest på kvelden.

Franskmennene har en litt annen døgnrytme for måltider og personlig pleie. De har topper ved frokost og lunsj omtrent som svenskene, men atskillig flere tar del i disse avbrekkene. De har også hovedmåltidet på kvelden seinere enn både Norge og Sverige. Og langt flere deltar.

